

Що підписали в Парижі: must know про нову Кліматичну угоду:

12 грудня на офіційному сайті ООН з'явився документ "Прийняття Паризького договору", узгоджений сторонами-учасниками Конференції ООН зі зміни клімату 2015. Саме цей договір замінить після 2020 року Кіотський протокол – донедавна єдину міжнародну угоду, що зобов'язувала розвинуті держави світу скорочувати викиди парникових газів. На сьогодні положення нового договору лише зафіксовані на папері – упродовж наступних п'яти років їх треба буде імплементувати. Однак уже зараз світові фахівці з екологічних питань підкреслюють важливість досягнутих домовленостей. Так, приміром, лауреат Нобелівської премії миру за роботу зі захисту довкілля Ел Гор у своєму Twitter назвав укладений договір історичним.

Чим Паризький договір відрізнятиметься від Кіотського протоколу?

1. Чому підписання було успішним:

Незважаючи на те, що Кіотський протокол має юридичну силу міжнародної угоди – поки що не знайдено механізмів, які забезпечили б його виконання. Хоч у тексті документу й передбачені різноманітні типи санкцій по відношенню до країн-порушників, на думку експертів, ці заходи не є ефективними. Таким чином, багато країн на державному рівні не виконують своїх кліматичних зобов'язань: наприклад, США так і не ратифікували Кіотський протокол, а Канада офіційно вийшла з нього у 2012 році. Тому учасники конференції вирішили взагалі скасувати будь-які санкції за парникові викиди з 2020 року. У рамках Паризького договору кожна країна сама визначатиме для себе обсяги скорочення викидів і посилено виконуватиме зобов'язання. **Завдяки такому кроку до нової угоди приєдналося більше 160 країн, частина з яких раніше боялася подавати свої плани скорочення викидів через наявність санкцій!!!**

2. Нові зобов'язання для країн:

Відповідно до Кіотського протоколу, конкретні кліматичні зобов'язання взяла на себе лише невелика кількість розвинених країн – у першу чергу, більшість країн ОЕСР і деякі країни пострадянського простору. Майже 20 років тому таке рішення виглядало обгрунтованим. Проте з того часу світова економічна система суттєво змінилася – і такі відносно заможні держави, як Південна Корея чи Саудівська Аравія, уже не можуть позиціонувати себе як "країни, що розвиваються" і ухилятися від кліматичних зобов'язань. Ще більш абсурдною, на думку експертів, виглядає позиція Китаю, який, будучи найбільшим руйнівником озонового шару, намагається триматися осторонь кліматичних ініціатив. Отже, Паризька угода передбачатиме нові зобов'язання для країн, чий економічний статус змінився з часів підписання Кіотського протоколу.

3. Що забороняє угода:

Кіотський протокол дозволяє міждержавну торгівлю квотами з викидів парникових газів, яка за час дії договору дискредитувала себе. Квотна система працювала наступним чином. Кожна країна мала дозвіл на певну кількість шкідливих викидів; якщо їй вдавалося перевиконати план, тобто, скоротивши викиди, отримати "невикористані відсотки" – можна було продати цю різницю іншій країні, яка з різних причин свої кліматичні зобов'язання не виконала. Така практика породила непрозорість у національному обліку парникових викидів і дала можливість для реалізації корупційних схем, у тому числі в Україні. Паризька угода міждержавну торгівлю квотами забороняє.

4. Які критерії:

Також дискусійним залишається питання про те, хто даватиме та хто отримуватиме кошти на скорочення викидів. Кіотський протокол у цьому плані послуговувався сталим списком країн із фіксованими зобов'язаннями. Тобто, кожна країна Кіотського протоколу має утримувати викиди парникових газів на певному рівні, незалежно від того, чи перебуває вона в стані війни з іншою країною, чи потерпає від економічної кризи. Паризький договір, у свою чергу, пропонує низку критеріїв, за допомогою яких завжди можна переоцінити реальні можливості будь-якої країни щодо її внеску у скорочення викидів. За словами фахівців, така система є більш гнучкою і

дозволить швидко та адекватно реагувати на різноманітні зміни. Певні країни виступили проти такого принципу, не бажаючи в майбутньому стати фінансовими донорами скорочень викидів. Серед них, до прикладу, Індія, яка сьогодні має ВВП на душу населення майже вдвічі нижчий від України, проте розвивається дуже швидко та має всі шанси стати одним із найбільших виробників парникових газів у майбутньому.

5. Про технологію зменшення викидів:

Упродовж конференції серйозно обговорили можливу зміну самої технології зменшення викидів парникових газів країнами світу. Зокрема великий резонанс викликав виступ колишнього науковця НАСА, а тепер кліматичного активіста Джеймса Хансена. На думку Хансена, лімітувати потрібно не викиди парникових газів, а кількість і способи видобутку та використання копалин, які ці гази продукують. Проте, незважаючи на успіх промови науковця, такий принцип у Паризькому договорі не втілено. У чому полягатиме основна мета Паризького договору? **Головна ціль нової угоди – утримати підвищення середньої температури в світі в межах 2 градусів по Цельсію і спробувати скоротити його до 1,5°C!** Однак, на думку Ірини Ставчук, такий план не є реалістичним, адже запропоновані державами плани щодо скорочень викидів у сукупності здатні втримати глобальне потепління в межах 3°C. І навіть, якщо після Паризького саміту держави переглянуть свої плани відповідно до положень нової угоди – підвищення температури хоча б на два градуси матиме серйозні наслідки для сотень мільйонів людей. Зокрема, під воду підуть чисельні острівні країни; у таких гірських державах, як Таджикистан і Киргизстан, розтануть льодовики; а країни Африки, що викидають найменшу кількість парникових газів, постраждають найбільше – там загостряться й без того серйозні проблеми з нестачею питної води та харчів.

6. Які зобов'язання взяла на себе Україна:

Україна пообіцяла не перевищити впродовж наступних 15 років рівень викидів парникових газів на рівні 60% від 1990 року. Таке рішення, на думку фахівців, є неоднозначним – адже вже зараз Україна викидає лише близько 40% газів від 1990 року. Тобто, якщо взяти теперішній рівень викидів за 100%, український план означатиме плюс 43% до цієї позначки. На думку експертів НЕЦУ, як би Україна не намагалася, так сильно збільшити рівень викидів їй не вдасться. "Такий крок означав би замороження розвитку економіки, відмову від освоєння відновлювальних джерел енергії, відсутність будь-якої екологічної політики. Тому ми сподіваємося, що планка в 60% – стратегічне рішення керівництва держави, яке або сподівалося на збереження квотного принципу в новій угоді, або ж просто обрало найбезпечніший варіант", – каже Ірина Ставчук. "Нас усі умови, навпаки, спонукають до зменшення викидів: законодавство, яке сплачує зелений тариф, вже існуючі зобов'язання перед Європейським Союзом, нестача вугілля, потреба відмовитися від російського газу. Тому ми вважаємо, що 60% – це просто така стратегія", – додає Олег Савицький.

За даними дослідження німецької організації Germanwatch, представленого на Паризькому саміті, Україна за 2015 рік впала в міжнародному рейтингу кліматичної політики на 16 пунктів порівняно з минулим роком.